

**STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
MIASTA CHEŁMŻY
NA LATA 2006-2013**

CHEŁMŻA 2006

SPIS TREŚCI

1. Postawy opracowania strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych	3
1.1. Wartości i zasady.....	3
1.2. Krajowe regulacje ustawowe kształtujące politykę społeczną	4
1.3. Podstawy prawne w zakresie planowania polityki społecznej w Unii Europejskiej....	6
1.4. Struktura dokumentu i autorzy.....	7
2. Diagnoza sytuacji społecznej w gminie Miasta Chełmży.....	7
2.1. Charakterystyka gminy.....	7
2.2. Zasoby uniemożliwiające realizację strategii.....	8
2.3. Świadczenia środowiskowe realizowane w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej...	9
2.4. Wydatkowanie budżetu Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Chełmży.....	10
3. Charakterystyka głównych problemów w zakresie polityki społecznej.....	12
3.1. Bezrobocie.....	12
3.2. Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego.....	12
3.3. Niepełnosprawność.....	13
3.4. Problemy ludzi starszych.....	13
3.5. Alkoholizm.....	14
4. Określenie misji i wizji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.....	14
4.1. Misja.....	14
4.2. Wizja.....	14
5. Cele Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.....	15
5.1. Rodziny i osoby dotknięte bezrobociem.....	15
5.2. Opieka nad dzieckiem i rodziną.....	15
5.3. Pomoc osobom niepełnosprawnym.....	16
5.4. Działania na rzecz osób starszych i przewlekle chorych.....	16
5.5. Osoby i rodziny dotknięte alkoholizmem i narkomanią.....	17
5.6. Osoby dotknięte bezdomnością.....	17
6. Wdrażanie oraz źródła finansowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.....	18
6.1. Monitoring i ewaluacja.....	18
6.2. Podmioty uczestniczące w realizacji strategii.....	18
6.3. Źródła finansowania strategii.....	18
7. Uwagi końcowe.....	19

1. PODSTAWY OPRACOWANIA STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

1.1. Wartości i zasady

W nauce o polityce społecznej terminem „problemy społeczne” oznacza się wszelkiego rodzaju dolegliwości, zakłócenia, niedogodności występujące z życiu zbiorowym. Natomiast określeniem „kwesta społeczna” wyróżnia się wśród nich te, które:

- odznaczają się szczególną dolegliwością dla potencjału osobowego społeczeństwa,
- są następstwem niedostosowania sposobu, w jaki funkcjonuje społeczeństwo, do podstawowych potrzeb indywidualnych i zbiorowych,
- nie są możliwe do rozwiązywania siłami pojedynczych grup ludzkich.

W większym znaczeniu termin-kwestia społeczna oznacza konkretny problem o szczególnie wysokim stopniu dotkliwości dla życia i współdziałania członków społeczności. W szerszym znaczeniu oznacza on przeciwieństwo pomiędzy zasadami obowiązującymi w danym społeczeństwie, formacji ustrojowej czy nawet cywilizacji, a dążeniami jednostek i zbiorowości do godnego życia. Jan Danecki w publikacji „Kwestie społeczne – istota, źródła, zarys diagnozy” przyjmuje, iż „źródła kwestii społecznych tkwią wewnątrz społeczeństwa: w mechanizmach życia zbiorowego (...) mogą być - jak każdy problem społeczny - ograniczone i rozwiązywane we wszystkich skalach współżycia: od rodziny poprzez środowiska lokalne i zawodowe po skalę ogólnopaństwową (...) również międzynarodową”.

Mechanizmów powstawania problemów społecznych – kwestii społecznych, upatrywać należy w funkcjonowaniu społeczeństwa. Są nimi przede wszystkim:

- dezorganizacja społeczeństwa,
- gwałtowna zmiana społeczna,
- opóźnienia kulturowe,
- przemiany gospodarcze wyprzedzające przemiany w sposób myślenia i działania,
- złe funkcjonowanie instytucji politycznych czy administracyjnych,
- niekompetencja polityków czy urzędników państwowych,
- dysfunkcja instytucji społecznych,
- dominacja grup społecznych, eksploatacja, wyzysk,
- nierówności społeczne, niesprawiedliwość społeczna,
- złe funkcjonowanie instytucji edukacyjnych,
- nieprzystosowanie do pełnienia określonych ról społecznych.

Socjologowie utrzymują, że w obszarze polityki społecznej występuje konflikt interesów, konflikt pomiędzy ideą a działaniem – idee wyprzedzają działania i rzeczywistość. Julian Auleytner, analizując politykę społeczną jako działalność społeczną państwa w pracy „Polityka Społeczna, teoria i praktyka”, określa następująco rolę państwa w zakresie podmiotu polityki społecznej:

- celem działania państwa i samorządu (jako podmiotu) jest poprawa położenia materialnego i wyrównywanie szans życiowych grup społeczeństwa ekonomicznie i socjalnie najsłabszych,
- prowadzenie bieżących działań osłonowych,
- widzenie zagrożeń społecznych z wyprzedzeniem,
- dorównywanie do standardów unijnych i międzynarodowych,
- polityka społeczna w nowym ustroju przestała być własnością państwa,
- określenie publicznych funduszy celowych i administrowanie nimi,
- określenie zadań w zakresie socjalnej funkcji państwa.

W polityce społecznej Unii Europejskiej, co nie jest bez znaczenia z uwagi na nasze przystąpienie do tej struktury, podstawę wszelkich działań stanowią cele odnoszące się do trzech obszarów:

- polepszenie warunków życia, pracy i kształcenia,
- prawo do zatrudnienia i prawo do wykształcenia,
- stworzenie systemu zabezpieczenia społecznego.

Realizacja tychże celów oparta jest na zasadach socjalnych wspólnoty:

- zasadzie subsydiarności,
- zasadzie osobistej wolności,
- zasadzie solidarności.

Najważniejszymi, ogólnie akceptowanymi wartościami współczesnej polityki społecznej, które powinny znaleźć odzwierciedlenie w strategii, są:

- bezpieczeństwo socjalne, tzn. gwarancja dochodów i usług na wypadek pojawienia się tzw. Ryzyka socjalnego (choroba, bezrobocie, inwalidztwo, itp.),
- wiara w zasoby ludzkie, a więc inwestycje człowieka, tzw. Tworzenie równych szans rozwoju ludzi,
- pokój społeczny, traktowany jako wartość podstawowa dla utrzymania harmonijnej współpracy i współżycia między ludźmi (redystrybucja dochodu narodowego na rzecz grup upośledzonych jak i dialogu społecznego),
- życie rodzinne- uznanie rodziny za podstawową instytucję społeczną (...), polityka społeczna jest polityką prorodzinną.

Powyższymi zasadami i wartościami kierowali się autorzy przygotowujący niniejszy dokument.

1.2. Krajowe regulacje ustawowe kształtujące politykę społeczną

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych ma stanowić podstawę do realizacji trwałych wzorów interwencji społecznych podejmowanych w celu zmiany (poprawy) tych stanów rzeczy (zjawisk występujących w obrębie danej społeczności), które oceniane są negatywnie. Dokument charakteryzuje w szczególności działania publicznych i prywatnych instytucji rozwiązujących kwestie społeczne podejmowane dla poprawy warunków zaspokajania potrzeb przez wybrane kategorie osób i rodzin.

Konieczność opracowania Strategii Rozwiązywania problemów Społecznych wynika z art. 17.1 ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004r. Różnorodność problemów społecznych występujących w gminie miasta Chełmża powoduje konieczność wzięcia pod uwagę istotnych aktów prawnych, które mają istotny wpływ na konstrukcję dokumentu i rozwiązywania zadań społecznych w przyszłości. Są to m.in.:

Ustawa o pomocy społecznej (Dz. U. z 2004r. Nr 64 poz. 593 z późn.zm.)

Warunki prawne i organizację systemu pomocy społecznej określa ustawa z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2004 Nr 64 poz. 593 z późn.zm.). ustawa o pomocy społecznej określa:

- zadania w zakresie pomocy społecznej,
- rodzaje świadczeń z pomocy społecznej oraz zasady i tryb ich udzielania,
- organizację pomocy społecznej,
- zasady i tryb postępowania kontrolnego w zakresie pomocy społecznej.

Według ustawy pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mająca na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie one pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości (art.2.1.)

Pomoc społeczną organizują organy administracji rządowej i samorządowej, współpracując w tym zakresie, na zasadzie partnerstwa, z organizacjami społecznymi i pozarządowymi, Kościołem katolickim, innymi kościołami, związkami wyznaniowymi oraz osobami fizycznymi i prawnymi. Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka (art.3.1).

Ustawa wymienia również przypadki w jakich udziela się pomocy społecznej. Według ustawy o pomocy społecznej udziela się jej osobom i rodzinom, w szczególności z powodu:

- 1) ubóstwa,
- 2) sieroctwa,
- 3) bezdomności,

- 4) bezrobocia,
- 5) niepełnosprawności,
- 6) długotrwałej lub ciężkiej choroby,
- 7) przemocy w rodzinie,
- 8) potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności,
- 9) bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych,
- 10) braku umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczających placówki opiekuńczo-wychowawcze,
- 11) trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy,
- 12) alkoholizmu i narkomanii,
- 13) zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej,
- 14) klęski żywiołowej lub ekologicznej.

Ustawa o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2003r. Nr 228 poz. 2255 z późn. zm.)

Ustawa o świadczeniach rodzinnych reguluje nowy system pozaubezpieczeniowych świadczeń społecznych, finansowanych w całości ze środków budżetu państwa, całkowicie odrębny od systemu pomocy społecznej. Zamiast, tak jak dotychczas szeregu różnych, niezależnych od siebie świadczeń, ustawa ta wprowadza tylko jeden zasiłek rodzinny wraz z dodatkami, które zastępują obecne zasiłki i świadczenia (np. zasiłek wychowawczy, świadczenia z funduszu alimentacyjnego, jednorazowy zasiłek macierzyński z pomocy społecznej, gwarantowany zasiłek okresowy).

Ustawa o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. z 2003r. Nr 122 poz. 1143 z późn. zm.)

Ustawa o zatrudnieniu socjalnym stwarza szansę na powrót do społeczeństwa osobom, które z różnych powodów znalazły się na marginesie życia społecznego. Wychodzi również naprzeciw postulatom organizacji pozarządowej, które oczekują od państwa większego zaangażowania w aktywizację i edukację środowisk dotkniętych długotrwałym bezrobociem. Projekt ustawy kładzie nacisk na edukację i aktywizację środowisk marginalizowanych zawodowo i społecznie, a także wspieranie zatrudnienia dla tych grup. Natomiast regulacja ma zastosowanie przede wszystkim do osób, które nie posiadają własnych dochodów, a w szczególności bezdomnych, w procesie wychodzenia z bezdomności, uzależnionych od alkoholu w procesie leczenia, uzależnionych od narkotyków w procesie leczenia, chorych psychicznie, długotrwanie bezrobotnych, byłych więźniów oraz uchodźców. Tym osobom nowa ustawa oferuje zatrudnienie socjalne, rozumiane jako uczestnictwo w „inkubatorach społecznych” – Centrach Integracji Społecznej – lub jako wspieranie zatrudniania socjalnego u przedsiębiorców, w Centrum Integracji Społecznej, bądź w ramach własnej działalności gospodarczej w formie spółdzielni.

Drugą formą pomocy przewidzianą w ustawie jest wspieranie zatrudniania osób, które uległy wykluczeniu społecznemu. Wsparcie może polegać na skierowaniu danej osoby poprzez Powiatowy Urząd Pracy do pracy u przedsiębiorcy. W tej sytuacji pracodawca zobowiązuje się do zatrudniania danej osoby przez okres 18 miesięcy, zaś Powiatowy Urząd Pracy do refundowania ze środków Funduszu Pracy przedsiębiorcy części wynagrodzenia przez pierwsze dwanaście miesięcy.

Nowa ustawa stwarza możliwość powołania Centrum Integracji Społecznej, w którym osoby znajdujące się w trudnej sytuacji życiowej, np. bezdomne lub uzależnione od alkoholu będą mogły liczyć na zatrudnienie socjalne. Osoby te będą przebywały w centrach od 1 do 1,5 roku oraz będą otrzymywały pieniądze za wykonywaną pracę. W pierwszym miesiącu pracy wynagrodzenie będzie równe 40% zasiłku dla bezrobotnych, a w okresie jednego roku – 80% zasiłku.

Ustawa o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 1994r. nr 111 poz. 535 z późn. zm.)

Według ustawy ochronę zdrowia psychicznego zapewniają organy administracji rządowej i samorządowej oraz instytucje do tego powołane. Ustawa przewiduje, że w działaniach z zakresu ochrony zdrowia psychicznego mogą uczestniczyć stowarzyszenia i inne organizacje społeczne, fundacje, samorządy zawodowe, Kościoły i inne związki wyznaniowe oraz grupy samopomocy pacjentów i ich rodzin, a także inne osoby fizyczne i prawne.

W świetle ustawy ochrona zdrowia psychicznego polega w szczególności na:

- promocji zdrowia psychicznego i zapobieganiu zaburzeniom psychicznym,
- dostępnej opieki zdrowotnej oraz innych form opieki pomocy niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym i społecznym,
- kształtowaniu wobec osób z zaburzeniami psychicznymi właściwych postaw społecznych, a zwłaszcza zrozumienia, tolerancji, życzliwości a także przeciwdziałaniu ich dyskryminacji.

Ustawa o pożytku publicznym i wolontariacie (Dz. U. z 2003 r. Nr 96 poz. 873 z późn. zm.)

Uchwalona w dniu 24 kwietnia 2003r. ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie jest ważnym aktem prawnym, wprowadzającym kompleksowe rozwiązania dotyczące podstawowych dziedzin działalności organizacji pozarządowych w Polsce. Obszary, które regulują ustawę, to:

- prowadzenie działalności pożytku publicznego (działalność odpłatna i nieodpłatna pożytku publicznego),
- uzyskiwanie przez organizacje pozarządowe statusu organizacji pożytku publicznego oraz konsekwencje z tym związane (warunki uzyskania statusu organizacji pożytku publicznego),
- nadzór nad prowadzeniem działalności pożytku publicznego,
- wolontariat.

Ustawa o wychowaniu w trzeźwości o przeciwdziałaniu alkoholizmowi z dnia 26 października 1982r. (Dz.U. z 2002 r. Nr 147, poz. 1231 z późn. zm.)

Rozwiązywanie problemów alkoholowych zakłada, iż większość kompetencji i środków finansowych jest zlokalizowana na poziomie samorządów gmin, które na mocy ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi uzyskały kompetencje do rozwiązywania problemów alkoholowych w społecznościach lokalnych. Ustawodawca w art. 4[1] ust. 1 stanowi :”prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracja społeczna osób uzależnionych od alkoholu należy do zadań gminy”.

Ustawa o dodatkach mieszkaniowych z dnia 21 czerwca 2001r. (Dz. U. Nr 71 poz. 734 z późn. zm.)

1.3. Podstawy prawne w zakresie planowania polityki społecznej w Unii Europejskiej

W zakresie polityki strukturalnej i Europejskiego Funduszu Społecznego istnieją regulacje podejmowane przez Radę, Parlament i Komisję Europejską, dotyczące Funduszy Strukturalnych Unii Europejskiej oraz polityki społecznej i wparcia społecznego. Są to m.in.

- Rozporządzenie Rady z dnia 21 czerwca 1999r. wprowadzająca ogólne przepisy dotyczące Funduszy Strukturalnych (1260/99WE)
- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 21 czerwca 1999r. w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju R (1783/99WE)
- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 12 lipca 1999r. w sprawie Europejskiego Funduszu Społecznego (1784/99 WE),
- Rozporządzenie Rady z dnia 21 czerwca 1999r. dotyczące koordynacji pomocy w ramach strategii przedakcesyjnej dla krajów ubiegających się o członkostwo w Unii Europejskiej oraz zmieniające rozporządzenie 3906/89 EWG (1266/99 WE),
- Rozporządzenie Rady z dnia 21 czerwca 1999r. ustanawiające Instrument Przedakcesyjnej Polityki Strukturalnej (1267/99 WE).

1.4. Struktura dokumentu i autorzy

Strategie rozwiązywania problemów społecznych co tyle, co względnie trwałe wzory interwencji społecznych podejmowanych w celu zmiany (poprawy) tych stanów rzeczy (zjawisk występujących w obrębie danej społeczności), które oceniane są negatywnie. Mówiąc o gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych, należy mieć na myśli w szczególności działania publicznych i prywatnych instytucji pomocy społecznej (i pokrewnych) prowadzone na terenie gminy, podejmowane dla poprawy warunków zaspokojenia potrzeb przez wybrane kategorie osób i rodzin. Niniejszy dokument został przygotowany przez zespół pracowników Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Chełmży.

2. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ GMINY MIASTA CHEŁMŻY

2.1. Charakterystyka gminy Miasta Chełmży

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Chełmży prowadzi działalność w rejonie miasta Chełmży. Obszar miasta Chełmży znajduje się w środkowej części województwa kujawsko – pomorskiego w powiecie toruńskim ziemskim. Ogólna powierzchnia obszaru miasta wynosi 783 ha. Chełmża z liczbą mieszkańców 15.283 (7.309 mężczyzn, 7.974 kobiet) zajmuje w województwie kujawsko – pomorskim dwunastą lokatę pod względem wielkości i jest największym jego miastem nie będącym ośrodkiem administracji i samorządowej ponadlokalnej.

Ocenia się, iż na terenie miasta zamieszkuje **632** osób z orzeczonym stopniem niepełnosprawności:

- ze znacznym stopniem niepełnosprawności,
- z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności,
- z lekkim stopniem niepełnosprawności,
- dzieci z orzeczoną niepełnosprawnością.

Rynek pracy

Chełmża jest typowym miastem robotniczym. Młodzi, wykształceni ludzie od dawna opuszczają je, ponieważ nie widzą tu dla siebie perspektyw życiowych, przede wszystkim związanych z pracą zawodową

Od początku lat 90-tych sytuacja na lokalnym rynku pracy charakteryzuje się wyraźnym brakiem równowagi między popytem a podażą. Na dzień 31 grudnia 2004r. w Powiatowym Urzędzie Pracy w Chełmży liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych wynosiła 1987 osób, w tym kobiet 1056 i mężczyzn 931 mężczyzn.. Prawo do zasiłku posiadało 446 osób, tj. 23% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych mieszkańców miasta w tut. Urzędzie Pracy.

W porównaniu z latami ubiegłymi liczba osób bezrobotnych wynosiła:

- w roku 2002 – 2059 w tym: kobiet 1088, mężczyzn 971, z prawem do zasiłku dla bezrobotnych 436 osób,
- w roku 2003 – 2.184 w tym: kobiet 1147, mężczyzn 1037, z prawem do zasiłku dla bezrobotnych 421

Gospodarka

Obecnie do największych pracodawców na terenie miasta Chełmży należą: Cukrownia „Chełmża” sp.z.oo., „Gam – Plast” sp.z.oo. produkujący wyroby z tworzyw sztucznych, Izolacja S.A produkująca papy i uszczelki, Zakład Doskonalenia Zawodowego zajmujący się m.in. produkcją mebli i pomp, Temag-Am sp.z.oo. wytwarzająca akcesoria meblowe, Zakład Krawiecki „Królak, Wera i Justynex zajmujące się piekarnictwem, Faster sp.zoo. Firma eksportująca skóry uszlachetnione, Zakład Gospodarki Komunalnej sp.z.oo, Firma ”Okno-Term” zajmująca się produkcją stolarki PCV.

Na terenie gminy Miasta Chełmży występuje **973** podmiotów gospodarczych zajmujących się:

- produkcją wyrobów – 41
- gastronomią - 33
- budownictwem-114
- transportem-65
- handlem stacjonarnym-259
- handlem stacjonarnym i obwoźnym-10
- handlem obwoźnym-55
- usługami przemysłowymi-123
- usługami materialnymi-pozostałe-25
- usługami niematerialnymi-238
- surowcami wtórnymi i opakowaniami szklanymi-9
- usługami matrymonialnymi-1

Atutem miasta jest fakt, iż funkcjonuje on w większym systemie gospodarczym, jakim jest aglomeracja-Toruń, bowiem znajduje w niej zatrudnienie pewna część mieszkańców miasta, ale też bezrobocie wynikające z likwidacji stanowisk pracy obciąża gminę.

Mieszkalnictwo

Zasób mieszkaniowy tworzą lokale których właścicielami są; gmina, 3 spółdzielnie mieszkaniowe, mieszkania stanowiące własność prywatną, wspólnoty mieszkaniowe. Budynki mieszkalne w Chełmży przyłączone do miejskich sieci: wodociągowej, kanalizacyjnej i gazociągu. Z wodociągu miejskiego czerpie wodę 97,8%, odprowadza ścieki do kanalizacji 84%, zaś z gazociągu korzystało 79,5% mieszkańców miasta.

Edukacja, kultura, sport

W ostatnich latach zmniejsza się zapotrzebowanie na edukację na poziomie podstawowym, zwiększa się natomiast zapotrzebowanie na naukę po szkole podstawowej. Edukację na poziomie podstawowym zapewniają 3 szkoły podstawowe, 1 szkoła gimnazjalna, Zespół Szkół Specjalnych oraz Zespół Szkół (zapewniający kształcenie na poziomie szkół zawodowych, szkół średnich oraz policealnych). Opiekę nad dzieckiem w wieku przedszkolnym zapewniają 2 publiczne przedszkola w Chełmży.

Podstawowymi instytucjami ze sfery upowszechniania kultury są na terenie miasta biblioteki (szkolne i publiczne), z których można korzystać z wypożyczalni książek, czytelnictwa i innych form działania. Wiodącą jest Powiatowa i Miejska Biblioteka Publiczna im. J.Prejsa, która oprócz działalności podstawowej prowadzi działalność wystawniczą. Placówką ukierunkowaną na działalność rozrywkową jest Chełmżyński Ośrodek Kultury.

Ochrona zdrowia

Na terenie gminy miasta Chełmża nad zdrowiem mieszkańców na poziomie podstawowym czuwa Szpital Powiatowy Sp.z.o.o, 3 niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej oraz prywatne gabinety lekarskie.

2.2. Zasoby umożliwiające realizację strategii

Za realizację zadań z zakresu polityki społecznej na terenie miasta Chełmży odpowiedzialny jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej powołany Uchwałą Nr IX/61/90 Rady Miejskiej w Chełmży z dnia 19 grudnia 1990r. oraz Uchwałą nr V/56/99 Rady Miejskiej Chełmży z dnia 29 stycznia 1999r. w sprawie nadania statutu Miejskiemu Ośrodkowi Pomocy Społecznej w Chełmży

Zadaniem Ośrodka jest:

- prowadzenie diagnostyki jednostkowej i środowiskowej,
- bezpośrednie i pośrednie udzielanie świadczeń (w tym organizowanie opieki i usług domowych),

- współpraca z organizacjami i instytucjami, a zwłaszcza z samorządem lokalnym,
- aktywizacja środowiska lokalnego,
- realizacja świadczeń rodzinnych.

W Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej zatrudnionych jest 32 pracowników, realizujących zadania z zakresu pomocy społecznej, 1 osoba kierownik, 1 osoba z-ca kierownika, 7 pracowników socjalnych z czego 5 osób zatrudnionych w rejonach, 2 osoby realizujące zadania w zakresie obsługi świadczeń rodzinnych i opiekuńczych, 2 osoby w Miejskiej Świetlicy Dziecięcej, 1 osoba kierowca Taxi-bus, 1 osoba zajmująca się organizacją usług opiekuńczych, oraz 17 opiekunek domowych.

Organizacje pozarządowe

Współpraca między Ośrodkiem Pomocy Społecznej a organizacjami pozarządowymi działającymi w sferze pomocy społecznej, opiera się na współpracy w działaniach na rzecz mieszkańców miasta Chełmży. Organizacje te mają charakter „non profit” i zorientowane są na podejmowanie różnych inicjatyw na rzecz osób wymagających wsparcia i pomocy. Najważniejsze z nich to:

1. Chełmżyńskie Towarzystwo Kultury,
2. Stowarzyszenie „Łoza”,
3. Stowarzyszenie Pomocy Rodzinie „Wsparcie”
4. Stowarzyszenie „Pomocna Dłoń”,
5. Stowarzyszenie Bibliotek Polskich,
6. Chełmżyńskie Stowarzyszenie Wioślarskie „1927”,
7. Klub Sportowo-Turystyczny "Włókniarz”,
8. Polski Związek Emerytów i Rencistów.

2.3. Świadczenia środowiskowe realizowane w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej

Codziennemu życiu mieszkańców miasta Chełmży towarzyszą liczne problemy, obejmujące swoim zasięgiem coraz liczniejszą grupę ludzi oraz młodsze pokolenia. Zmuszają one część społeczności do szukania różnych form pomocy, również do korzystania z pomocy społecznej. Charakterystycznym wyznacznikiem ubiegania się o pomoc jest przede wszystkim pogarszająca się sytuacja ekonomiczna mieszkańców miasta. W 2004r. świadczeniami pomocy społecznej objęto 15,6% mieszkańców.

Tabela 1. Liczba rodzin korzystających z pomocy MOPS w latach 2002-2004

	2002	2003	2004
Liczba rodzin	730	782	749
Liczba osób w rodzinach	2438	2632	2394

W roku 2004 zarysował się spadek liczby osób objętych pomocą społeczną, a tym samym mniejsza liczba osób objętych pomocą. Zmniejszonej liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej nie należy upatrywać w polepszeniu sytuacji materialno – bytowej mieszkańców miasta, a w przesunięciu części klientów do działu świadczeń rodzinnych, które nie są już pomocą społeczną, ale na pewno są rodzajem zabezpieczenia społecznego.

Ustawa o pomocy społecznej przyznała prawo do świadczeń osobom i rodzinom, m.in. z następujących przyczyn: ubóstwo, sieroctwo, potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietność, bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała choroba, alkoholizm lub narkomania, trudności do przystosowania się w życiu po zwolnieniu z zakładu karnego, z powodu klęski żywiołowej lub ekologicznej.

Zauważalnym zjawiskiem w obszarze pomocy społecznej jest alkoholizm. Jest to trudne do rozwiązywania zjawisko społeczne, gdyż zarówno jego źródło jak i jego skutkiem są inne problemy. Nadużywanie alkoholu powoduje szkody we wszystkich sferach życia człowieka. Wśród przyczyn

popadania w alkoholizm można wymienić uwarunkowania społeczne, nieprawidłowe wzorce społeczne, brak celów życiowych, utratę zatrudnienia.

Tabela 2. Liczba rodzin według kryteriów powodów ubiegania się o pomoc w latach 2002-2004.

	2002	2003	2004
Ubóstwo	645	632	649
Sieroctwo	-	-	-
Bezdomność	10	15	8
Ochrona macierzyństwa	84	85	51
Bezrobocie	608	618	633
Niepełnosprawność	280	265	229
Długotrwała choroba	49	45	38
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, w tym:	45	42	38
- rodziny niepełne	7	3	4
- rodziny wielodzietne	9	9	5
Alkoholizm	88	75	86
Narkomania	3	3	3
Trudności w przystosowaniu się do życia po opuszczeniu zakładu karnego	12	10	9
Kłęska żywiołowa lub ekologiczna	-	-	-

Analizując dane, dotyczące powodów korzystania z pomocy w okresie trzech ostatnich lat wynika, iż wśród rodzin największy odsetek stanowią rodziny dotknięte ubóstwem, bezrobociem, niepełnosprawnością, alkoholizmem itd.

Od kilku lat wśród mieszkańców miasta obserwuje się zjawisko bezdomności. W myśl ustawy o pomocy społecznej za osoby bezdomne uważamy te osoby, które nie zamieszkują w lokalu mieszkalnym w rozumieniu przepisów o ochronie praw lokatorów i mieszkaniowym zasobie gminy i nie zameldowane są na pobyt stały, w rozumieniu przepisów o ewidencji ludności i dowodach osobistych, a także osoby nie zamieszkujące w lokalu mieszkalnym i zameldowane na pobyt stały w lokalu w którym nie ma możliwości zamieszkania. W 2004r. zanotowano 8 osób bezdomnych.

2.4. Wydatki budżetu Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Chełmży

	2002	2003	2004
Ogółem, w tym	1.291.106	1.358.250	755.827
Zasiłek stały	283.022	378.598	121.638
Zasiłek stały wyrównawczy (a od maja 2004r. zasiłek stały)	201.288	287.430	315.752
Gwarantowany zasiłek okresowy	128.420	94.515	27.533
Zasiłek okresowy	142.402	144.440	248.366
Renta socjalna	431.236	344.523	-
Macierzyński zasiłek okresowy	88.723	92.715	33.596
Macierzyński zasiłek jednorazowy	15.870	15.075	01.08.42
Zasiłek celowy w formie biletu kredytowego		954	
Zasiłek celowy na pokrycie wydatków powstałych w wyniku klęski żywiołowej lub ekologicznej			

Wejście w życie ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej wprowadziło szereg zmian. Liczba zadań zleconych z dniem 1 maja 2004r. zmniejszyła się. Do zadań własnych przeniesiono przyznawanie i wypłacanie zasiłków okresowych i zasiłków celowych w formie biletu kredytowego. Zadanie dotyczące wypłaty zasiłków stałych (z tytułu opieki nad niepełnosprawnym

dzieckiem), gwarantowanych zasiłków okresowych, macierzyńskich, macierzyńskich zasiłków okresowych i jednorazowych przeszły do systemu świadczeń rodzinnych. Stały się odpowiednio świadczeniami pielęgnacyjnymi, dodatkami do zasiłku rodzinnego z tytułu samotnego wychowania dziecka i utraty prawa do zasiłku dla bezrobotnych oraz dodatku z tytułu urodzenia dziecka.

Tabela 4. Wydatkowanie środków w latach 2002-2004 – zadania własne

	2002	2003	2004
Ogółem, w tym:	392.199	449.926	520.472
Schronienie	7.221	8.703	520.472
Posiłek	157.733	208.437	2.150
Ubranie	-	-	-
Zdarzenie losowe	-	-	-
Sprawienie pogrzebu	6.700	3.720	3.370
Inne zasiłki i pomoc w naturze	220.545	229.066	172.231
Zasiłek okresowy od 1 maja 2004r.	-	-	248.366
Zasiłek celowy w formie biletu kredytowego od 1 maja 2004r.	-	-	137
Odpłatność za pobyt w domu pomocy społecznej od 1 stycznia 2004r.	-	-	-

Od 1 maja 2004r. realizowana jest ustawa o świadczeniach rodzinnych. Struktura realizacji ustawy o świadczeniach rodzinnych z uwagi na liczbę świadczeń rodzinnych i ich charakter.

Tabela 5. Dane za grudzień 2004r.

Lp. 1	Wyszczególnienie 2	Wydatki 3	Liczba świadczeń 4
1	Zasiłki rodzinne	445.735	9.852
2	Dodatki do zasiłków rodzinnych	1.114.680	7.040
	w tym z tytułu:	-	-
2.1.	urodzenia dziecka	16.000	32
2.2.	opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	117.559	270
2.3.	samotnego wychowywania dziecka i utraty prawa do zasiłku dla bezrobotnych na skutek upływu ustawowego okresu jego pobierania	30.174	76
2.4.	samotnego wychowywania dziecka	783.087	4.399
2.5.	kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	54.470	829
2.5.1.	kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego do 5 roku życia	8.900	178
2.5.2.	kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego powyżej 5 roku życia	45.570	651
2.6.	Rozpoczęcia roku szkolnego	98.910	1.099
2.7.	Podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania	14.480	335
2.7.1.	Na pokrycie wydatków związanych z zamieszkaniem w miejscowości, w której znajduje się szkoła	2.160	27
2.7.2.	Na pokrycie wydatków związanych z dojazdem do miejscowości, w której znajduje się szkoła	12.320	308
3.	Zasiłki rodzinne z dodatkami (w.1+w.2)	1.560.415	16.892
4.	Zasiłki pielęgnacyjne	142.848	992
5.	Świadczenia pielęgnacyjne	210.154	503
6.	Świadczenia opiekuńcze (w.4+w.5)	353.002	1.495
7.	Razem (w.3+w.6.)	1.913.417	18.387

3. CHARAKTERYSTYKA GŁÓWNYCH PROBLEMÓW W ZAKRESIE POLITYKI SPOŁECZNEJ

3.1. Bezrobocie

W następstwie przemian ekonomicznych zasadniczym problemem osób i rodzin korzystających z pomocy jest bezrobocie. Bezrobocie jest problemem, który oprócz wymiaru ekonomicznego ma duże znaczenie społeczne i psychologiczne. Brak możliwości znalezienia zatrudnienia powoduje powstawanie negatywnych skutków, którymi dla osoby bezrobotnej są m.in. dezaktualizacja zdobytej wiedzy i doświadczeń zawodowych, spadek poczucia własnej wartości i funkcjonowanie poniżej własnych możliwości. W miarę przedłużania się okresu pozostawania bez pracy problemy te nasilają się i w konsekwencji prowadzą do ubóstwa, frustracji, izolacji, wycofania się z życia społecznego. Bezrobocie jest przyczyną rozszerzenia się zjawisk patologii społecznych, ma również wpływ na poziom i jakości życia rodzinnego.

Osoby bezrobotne na tle populacji osób w wieku produkcyjnym zamieszkujące gminę miasta Chełmża stanowią w 2004 r. 13,89%. W 2004r. 633 rodziny, w których występuje bezrobocie korzystało z pomocy społecznej.

Wśród różnych form pomocy społecznej osobom i rodzinom dotkniętym bezrobociem przeważają świadczenia pieniężne i w naturze, takie jak; odzież, żywność, i sprzęt gospodarstwa domowego z darów oraz pomoc w formie pracy socjalnej.

Liczba osób bezrobotnych na dzień 31 grudnia 2004r. wynosiła **1.987 osób**, tym 1.056 kobiet, a 446 osób posiadało prawo do zasiłku dla bezrobotnych. W poprzednich okresach kształtowała się następująco:

2002r.-**2.059 osób**, w tym 1.088 kobiet; z prawem do zasiłku dla bezrobotnych 436 osób

2003r. – **2.1845 osób**, tym 1.147 kobiet; z prawem do zasiłku dla bezrobotnych 431 osób

Z powyższych danych wynika, iż na terenie miasta poziom bezrobocia w ostatnim roku minimalnie obniżył się. Dnia 31 grudnia 2004r. **466** osób uprawnionych było do pobierania zasiłku dla bezrobotnych.

3.2. Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego

Niezmiernie ważnym wskaźnikiem charakteryzującym rodzinę jest poziom wykształcenia jej członków oraz kwalifikacji zawodowych. Jest to główny czynnik wpływający na prawidłowość wypełniania funkcji materialno - ekonomicznej rodziny a także na realizację takich funkcji jak: opiekuńczo – wychowawcza i socjalizacyjna. Poziom wykształcenia badanych podopiecznych to edukacja na poziomie szkoły podstawowej i zawodowej. Nieliczni podopieczni posiadają wykształcenie średnie bądź wyższe.

Dzieci i młodzież do 18r. życia, stanowią **21,98%** ogółu populacji zamieszkującej miasto Chełmża. W 2004 r. **1924** dzieci i młodzież objęto pomocą społeczną. Do najczęściej realizowanych form pomocy należało: dożywianie **580** dzieci, tj. **15,7%** -zakup posiłków w szkołach. Ponadto świadczone pomoc w formie zapewnienia wypoczynku letniego i zimowego dla ok. **500** dzieci.

Znaczącą część klientów MOPS stanowią rodziny z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi, rodziny niezdolne do samodzielnego stworzenia dzieciom podstawowych warunków bytowych opiekuńczo-wychowawczych.

Najpoważniejsze problemy niektórych rodzin wiążą się z sytuacją dzieci w rodzinach dysfunkcyjnych, czyli takich, które nie zaspokajają w niezbędnym zakresie materialnych, psychicznych i społecznych potrzeb swoich członków. W skrajnych przypadkach niezaradność rodziny w opiece i wychowaniu dzieci łączy się z innymi problemami, takimi jak:

- uzależnienie,
- przemoc domowa,
- zaburzenia równowagi systemu rodzinnego w sytuacjach kryzysowych,
- konflikty z prawem z powodu zachowań buntowniczych, agresji, łamania przez dzieci i młodzież panujących obyczajów, wartości i norm.

W rodzinach, w których występują trudności opiekuńczo-wychowawcze, rodzicom brakuje wzorców komunikacji i stworzenia poczucia bezpieczeństwa, umiejętności tworzenia odpowiedniego klimatu życia rodzinnego, rozładowania napięć powstałych poza domem, a także obdarzenia dzieci uwagą.

W roku 2004 bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych była powodem pomocy **38** rodzinom. Wśród udzielonych świadczeń rodzinom z problemami opiekuńczo-wychowawczymi dominuje pomoc finansowa i w naturze. Ponadto pracownicy socjalni podejmowali różne działania, skierowane na poprawę funkcjonowania tych rodzin poprzez poradnictwo, systematyczne kontakty z pedagogami szkolnymi, kuratorami sądowymi, a w skrajnych przypadkach kierowanie spraw do sądów o ustanowienie kuratora bądź umieszczenie w placówkach opiekuńczo-wychowawczych.

3.3. Niepełnosprawność

Osoby niepełnosprawne stanowią liczną społeczność miasta. Przyspieszony wzrost liczby osób niepełnosprawnych, nadaje temu zjawisku coraz większą rangę wśród innych problemów społecznych. Niepełnosprawność dotyka ludzi w każdym wieku, powodowana jest chorobami czy dysfunkcjami fizycznymi. Osoba niepełnosprawna to taka, której stan fizyczny, psychiczny i umysłowy powoduje trwałe lub okresowe utrudnienie, ograniczenie bądź uniemożliwienie samodzielnej egzystencji pełnienia ról i zadań społecznych stosownie do wieku.

Szacunkowo miasto Chełmża zamieszkuje 632 osób niepełnosprawnych. Stanowią oni 3,8% ogółu mieszkańców. W 2004r. niepełnosprawność była powodem przyznania pomocy dla **229 rodzin**, co stanowiło 39,3% rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej. Najczęściej osoby niepełnosprawne objęte pomocą Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Chełmży w 2004r. korzystały z pomocy finansowej, w naturze i usług.

Ponadto osobom niepełnosprawnym, świadczona jest pomoc w formie skierowania do domów pomocy społecznej (dla osób przewlekle chorych, dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie, dzieci oraz niepełnosprawnych fizycznie), transport przystosowanym samochodem do przewozu osób niepełnosprawnych, zajęcia w Środowiskowym Domu Samopomocy w Toruniu oraz miejscowym stowarzyszeniu "Pomocna Dłoń".

3.4. Problemy ludzi starszych

Na terenie miasta Chełmży zamieszkuje **14,8%** osób w wieku poprodukcyjnym ogółu mieszkańców. Osoby starsze objęte pomocą Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Chełmży w 2004r. najczęściej korzystały z pomocy w formie finansowej i w naturze oraz w usługach opiekuńczych.

Tabela 6. Liczba środowisk korzystających z usług opiekuńczych w latach 2002-2004

	2002	2003	2004
Usługi opiekuńcze (osoby starsze i niepełnosprawne)	57	68	69

3.5. Alkoholizm

Inny problem występujący w środowiskach objętych pomocą społeczną stanowi alkoholizm, który często jest konsekwencją braku posiadania umiejętności radzenia sobie z problemami a w niektórych przypadkach przyczyną bezrobocia i ubóstwa.

Zespół uzależnień od alkoholu (zgodnie z kryterium zawartym w 10 edycji Międzynarodowej Klasyfikacji Chorób, Urazów i Przyczyn Zgonów) definiuje się jako wystąpienie przynajmniej trzech z następujących objawów, w ciągu ostatniego roku w kilkukrotnych okresach krótszych niż miesiąc:

- silne pragnienie lub poczucie przymusu picia,
- upośledzenie zdolności kontrolowania zachowań związanych z piciem, fizjologiczne objawy zespołu abstynecyjnego, zwiększona tolerancja alkoholu, koncentracja życia wokół alkoholu,
- uporczywe picie alkoholu mimo oczywistych dowodów występowania szkodliwych następstwa picia.

Uzależnienie od alkoholu jest chorobą wieloczynnikową, bio-psychospołeczną, uszkadzającą funkcjonowanie człowieka w sferze somatycznej, psychologicznej, społecznej i pociągającym za sobą psychodegradację jednostki i rodziny, powoduje załamanie się procesów socjalizacyjnych dzieci i młodzieży, wzmacnia występowanie przemocy i prowadzi do współuzależnienia całej rodziny.

Jest to trudny do rozwiązania problem społeczny, gdyż zarówno jego źródłem, jak i skutkiem są inne problemy. Nadużywanie alkoholu powoduje szkody we wszystkich sferach życia człowieka. Następstwa te dotyczą nie tylko zdrowia fizycznego i psychicznego. Głównymi problemami współwystępującymi są: bezdomność, bezrobocie, ubóstwo, dysfunkcja rodziny, długotrwała choroba, przestępczość (również przemoc w rodzinie).

Dotychczasowe metody rozwiązywania problemów alkoholowych to realizacja Miejskiej Komisji ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, a w nim m.in. takie zadania jak:

1. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej i terapeutycznej ze szczególnym uwzględnieniem zajęć sportowo-rekreacyjnych dla uczniów i zajęć artystycznych realizowanych przez szkoły.
2. Organizowanie imprez, spotkań o charakterze profilaktyki uzależnień przez lokalnych liderów.
3. Udział dzieci i młodzieży dotkniętych problemem uzależnień lub nim zagrożonych w koloniach i innych formach wypoczynku – realizujących program profilaktyki uzależnień.
4. Prowadzenie punktu konsultacyjnego dla osób uzależnionych oraz członków ich rodzin.

4. OKREŚLENIE MISJI I WIZJI STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

4.1. Misja

Efektywny system wsparcia społecznego dla mieszkańców Miasta Chełmży.

4.2. Wizja

Ukształtowanie sprawnego systemu polityki społecznej w oparciu o aktywną działalność organizacji pozarządowych oraz wspierania rozwoju tych organizacji w ramach nowoczesnego modelu pomocy społecznej zarówno instytucjonalnej jak i pozarządowej.

5. CELE STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

5.1. Rodziny i osoby dotknięte bezrobociem

Cel strategiczny:

Wsparcie i aktywizacja zawodowa i społeczna bezrobotnych.

Cel operacyjny:

- Zmniejszenie udziału osób długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie osób pozostających bez pracy, poprzez m.in. tworzenie miejsc pracy w ramach organizacji prac społecznie użytecznych zgodnie z przepisami ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy oraz ustawy o zatrudnieniu socjalnym.
- Współpraca z instytucjami, których przedmiotem działania jest wspieranie przedsiębiorczości.
- Współpraca z organizacjami pozarządowymi w zakresie aktywizacji zawodowej bezrobotnych, w tym m.in. utworzenie i udział w funkcjonowaniu Klubie Integracji Społecznej.
- Współpraca z podmiotami gospodarczymi w zakresie zatrudniania osób bezrobotnych, utworzenie miejsc pracy.
- Promocja równości szans kobiet i mężczyzn na rynku pracy oraz w życiu społecznym.
- Wsparcie finansowe rodzin dotkniętych bezrobociem.

5.2. Opieka nad dzieckiem i rodziną

Cel strategiczny:

Budowa kompleksowego systemu opieki nad dzieckiem i rodziną.

Cele operacyjne:

- Zapewnienie wypoczynku dzieciom i młodzieży z rodzin najuboższych w okresie wakacji zimowych i letnich.
- Wczesne oddziaływanie profilaktyczne, jako metoda kształtowania postaw zapobiegających kryzysowi rodziny.
- Organizowanie wsparcia terapeutycznego i wychowawczego dzieciom i młodzieży zagrożonych patologią.
- Objęciem dożywiania jak największej liczby dzieci i młodzieży szkolnej, potrzebującej tej formy pomocy.
- Właściwe zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży w placówkach wspierających rodzinę w wychowywaniu i opiece nad dzieckiem.
- Doposażenie istniejącej świetlicy w sprzęt sportowy, muzyczny i materiały do prowadzenia zajęć.
- Utworzenie mieszkań chronionych z przeznaczeniem dla osób dotkniętych bezdomnością w szczególności dla kobiet z dziećmi, które doznały przemocy domowej oraz osób z zaburzeniami psychicznymi.
- Wsparcie finansowe rodzin i osób żyjących w ubóstwie, w szczególności z powodu bezrobocia, bezdomności, alkoholizmu, bezradności w prowadzeniu gospodarstwa domowego.

- Upowszechnienie metody mediacyjnej, jako formy pracy z rodziną w celu rozwiązywania konfliktów.
- Angażowanie wolontariuszy w pomoc dzieciom, poprzez tworzenie bazy informacyjnej i koordynacyjnej działań w ramach realizacji programu „Wolontariat w MOPS”.

5.3. Pomoc osobom niepełnosprawnym

Cel strategiczny:

Wyrównywanie szans i integracja osób niepełnosprawnych.

Cele operacyjne:

- Zapewnienie kompleksowej i łatwo dostępnej informacji o usługach i świadczeniach społecznych na rzecz osób niepełnosprawnych.
- Systematyczne monitorowanie potrzeb osób niepełnosprawnych.
- Kontynuacja znoszenia barier architektonicznych w obiektach użyteczności publicznej i miejscu zamieszkania.
- Utworzenie wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego i środków pomocniczych.
- Umożliwienie dzieciom niepełnosprawnym wyjazdu wraz opiekunem na turnusy rehabilitacyjne, organizowane poza miejscem zamieszkania.
- Udzielanie wsparcia osobom z zaburzeniami psychicznymi i ich rodzinom, w celu optymalizacji funkcjonowania społecznego.
- Efektywne wykorzystanie dostępnych funduszy.
- Realizacja projektów skierowanych do rodzin z dziećmi niepełnosprawnymi – pomoc wolontariuszy w ramach programu „Wolontariusz w MOPS”.
- Wdrażanie projektów skierowanych na integrację dzieci niepełnosprawnych z ich pełnosprawnymi rówieśnikami.
- Działania z zakresu budowania sieci współpracy z instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych.

5.4. Działania na rzecz osób starszych i przewlekle chorych

Cel strategiczny:

Podniesienie jakości życia osób starszych, zaspokajanie ich potrzeb poprzez stworzenie spójnego i skoordynowanego systemu opieki nad seniorami i osobami przewlekle chorymi w miejscu zamieszkania.

Cel operacyjny:

- Doskonalenie systemu informowania osób starszych o możliwościach i miejscach uzyskania pomocy.
- Systematyczne diagnozowanie sytuacji osób starszych oraz ich potrzeby i oczekiwania.
- Rozszerzanie zakresu i czasu usług opiekuńczych świadczonych w domu osób starszych.
- Uzupełnianie profesjonalnych usług wolontariatem, pomoc osobom starszym świadczona przez młodzież.
- Wspieranie działalności organizacji pozarządowych w realizacji projektów skierowanych do osób starszych, zmierzających do:
  - a) integracji osób starszych ze społecznością lokalną,
  - b) uwzględnienie aktywności zawodowej ludzi w wieku poprodukcyjnym, poprzez udostępnienie im różnych form ich realizacji,
  - c) popularyzacji problemów ludzi starych wśród społeczeństwa.
- Profesjonalizacja kadry pomocy społecznej oraz wolontariuszy, zajmującej się opieką nad ludźmi starymi.

5.5. Osoby i rodziny dotknięte alkoholizmem i narkomanią

Cel strategiczny:

Sytuacja społeczności lokalnej do tworzenia zdrowego stylu życia, wolnego od alkoholu i innych uzależnień oraz zwiększonej skuteczności działań pomocy społecznej w tym zakresie.

Cele operacyjne:

- Zmiana zachowań i postaw oraz instytucji w sytuacjach związanych z alkoholem.
- Wdrażanie nowoczesnych form profilaktyki kierowanej w szczególności do dzieci i młodzieży.
- Budowanie skutecznych form kontroli prawnej i społecznej nad szkodliwymi formami postępowania osób nadużywających alkoholu (w szczególności przeciwdziałania przemocy w rodzinie).

Działania realizowane w ramach tego celu strategicznego, zgodnie z ustawą o przeciwdziałaniu alkoholizmowi i wychowaniu w trzeźwości, są ujęte w uchwalonym corocznie Miejskim Programie ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, przyjmowanych odrębną uchwałą.

5.6. Osoby dotknięte bezdomnością

Cel strategiczny:

Przeciwdziałanie bezdomności.

Cel operacyjny:

- Opracowanie i pomoc w realizacji indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności.
- Opracowanie informatora zawierającego dostępne formy pomocy dla osób bezdomnych.

6. WDRAŻANIE ORAZ ŹRÓDŁA FINANSOWANIA STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

6.1. Monitoring i ewaluacja

Skuteczność funkcjonowania przyjętej strategii zależeć będzie od:

- a) monitoring i ewaluacji,
- b) budowy programów celowych rozwijających przyjęte cele operacyjne.

Monitoring i ewaluacja zapisów strategicznych, polegają na systematycznej ocenie realizowanych działań oraz modyfikacji kierunków działania przypadku istotnych zmian realizowanych, które mogą pojawić się poprzez zmianę regulacji prawnych, czy też narastanie poszczególnych dolegliwości społecznych.

Całościowa ocena wymaga odpowiedzi na pytania oraz zgodność ocenianej polityki z przyjętymi wartościami i zasadami. Ewaluacja jest działalnością z natury normatywną, gdyż z jednej strony wykorzystuje się w niej istniejące normy, z drugiej zaś w jej wyniku mogą pojawić się propozycje wprowadzania nowych norm i procedur. Jest także działalnością instrumentalną, ponieważ jej podstawowym celem jest dostarczenie podmiotom polityki społecznej praktycznej wiedzy potrzebnej przy podejmowaniu decyzji.

Elementami skutecznego monitoringu i ewaluacji będą przede wszystkim:

a) zespół wdrażający strategię.

Zespół powinien zostać powołany przez burmistrza miasta, a w jego skład wchodzić m.in. zastępca burmistrza, kierownik Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, przedstawiciel Miejskiej Komisji ds. rozwiązywania problemów Alkoholowych, inspektor ds. oświaty, stanowisko w MOPS ds. współpracy z organizacjami pozarządowymi i wolontariatem.

b) roczna ocena wdrażania strategii.

Zespół wdrażający Strategię winien się zbierać przynajmniej raz w roku i ocenić poziom wdrażania poszczególnych celów i kierunków działania. Zespół swoją ocenę powinien przekazać burmistrzowi i radzie, sugerując się przyjęciem proponowanych rozwiązań, np. programów, celów programu rozwiązywania problemów alkoholowych etc.

6.2. Pomioty uczestniczące w realizacji strategii

Do realizacji strategii zespół wdrażający zaprasza najważniejsze instytucje terenu miasta Chełmża działające w obszarze polityki społecznej. Są to m.in.:

- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Chełmży,
- Urząd Miasta Chełmża,
- Miejska Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Komisariat Policji,
- Szkoły Podstawowe,
- Gimnazja Publiczne,
- Zespół Szkół,
- Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej.

6.3. Źródła finansowania strategii

Możliwość realizowania poszczególnych celów operacyjnych będzie możliwa w zależności od posiadanych w budżetach środków finansowych. Należy wziąć pod uwagę finanse takich jednostek, jak:

- środki z budżetu miasta i jednostek podległych,

- środki Powiatowego Urzędu Pracy,
- środki organizacji pozarządowych,
- dotacje i darowizny,
- środki pomocowe Unii Europejskiej.

7. UWAGI KOŃCOWE

Powyższy dokument przedstawia schemat działania wszystkich uczestników życia społecznego miasta Chełmży, który pozwala postrzegać nasze miasto jako zintegrowaną społeczność lokalną, tworzy on długofalową wizję rozwiązywania problemów społecznych, a osiągnięte cele będą promować nasze miasto.